

**Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
1818**

**Wydział Architektury Wnętrz
ASP im. J. Matejki w Krakowie**

Wydział Architektury Wnętrz
specjalność: Projektowanie Mebli i Elementów Wyposażenia Wnętrz

Zuzanna Witkowska
nr albumu: 11778

temat: **„Nowe życie meblościanki - projekt mebla modułowego do
nowoczesnych mieszkań”**

I Pracownia Projektowania Mebli i Elementów Wyposażenia Wnętrz
promotor: dr hab. Łukasz Sarnat prof. ASP

Kraków, 2026

SPIS TREŚCI:

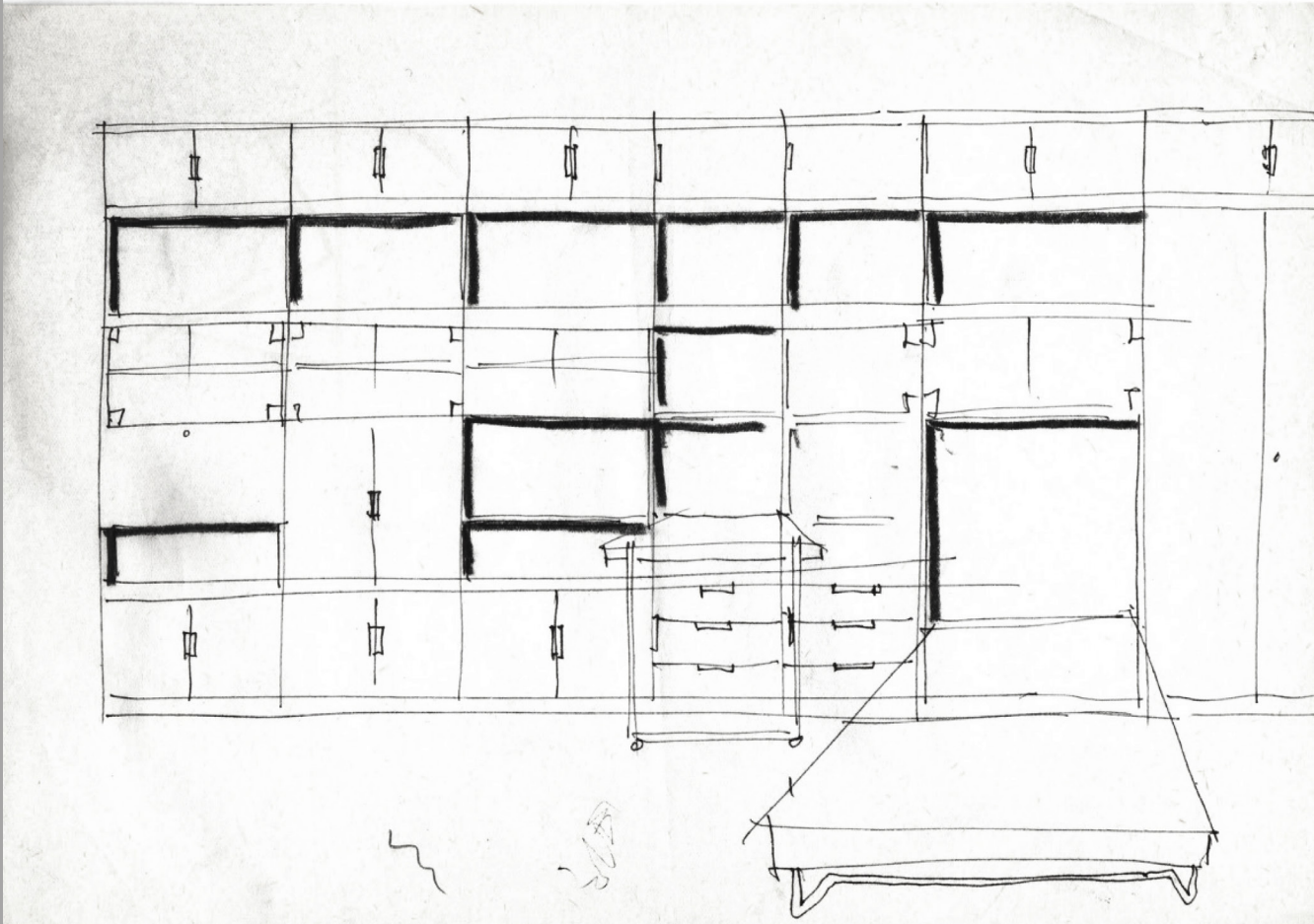
1. Meblościanka - historia i fenomen.	4
2. Renesans wzornictwa PRL.	13
3. Kontekst historyczny i analiza sytuacji społecznej i rynkowej.	16
4. Współczesne prawo do luksusu.	18
5 Inspiracja projektowa.	20
6. Cel i idea pracy dyplomowej.	26
7. Dokumentacja wizualna.	28
8. Dokumentacja techniczna.	33
9. Bibliografia.	36
10. Spis ilustracji.	38

1. MEBŁOŚCIANKA – HISTORIA I FENOMEN

Fenomen meblościanki projektu Bogusławy i Czesława Kowalskich stanowi jedno z najważniejszych zjawisk w historii polskiego wzornictwa użytkowego drugiej połowy XX wieku. Nie jest to jednak wyłącznie historia konkretnego mebla, lecz także opowieść o przemianach społecznych, urbanistycznych i kulturowych zachodzących w powojennej Polsce. Meblościanka Kowalskich stała się bowiem materialnym symbolem epoki PRL-u, odzwierciedlając zarówno aspiracje społeczeństwa do nowoczesności, jak i ograniczenia wynikające z realiów gospodarki centralnie planowanej.

Po zakończeniu II wojny światowej Polska stanęła przed ogromnym wyzwaniem odbudowy kraju oraz zapewnienia mieszkań dla szybko rosnącej liczby ludności miejskiej. Intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego, szczególnie od lat 50., doprowadził do upowszechnienia bloków z wielkiej płyty, charakteryzujących się niewielkim metrażem oraz standaryzacją układów pomieszczeń. Typowe mieszkania składały się z kilku niewielkich pokoi, które musiały pełnić wiele funkcji jednocześnie: salonu, sypialni, miejsca do pracy oraz przestrzeni do przechowywania. W takich warunkach tradycyjne, masywne meble okazywały się niepraktyczne i nieprzystosowane do nowych realiów życia codziennego.

il. 2

Szkic mebli kasetonowych, Czesław Kowalski. Archiwum rodziny Kowalskich

W odpowiedzi na te potrzeby zaczęto poszukiwać nowoczesnych rozwiązań z zakresu wzornictwa przemysłowego. Na początku lat 60. ogłoszono konkurs na meble przeznaczone do małych mieszkań, który miał na celu stworzenie funkcjonalnego, estetycznego i łatwego w produkcji wyposażenia wnętrz. Projekt Bogusławy i Czesława Kowalskich wyróżnił się na tle innych propozycji swoją innowacyjnością oraz kompleksowym podejściem do problemu organizacji przestrzeni. Ich meblościanka była systemem modułowym, złożonym z elementów, które można było dowolnie zestawiać i konfigurować w zależności od potrzeb użytkownika.

Kluczową cechą projektu była jego wielofunkcyjność. Meblościanka mogła pełnić jednocześnie rolę szafy, regału na książki, kredensu, biurka, a nawet miejsca do spania. Dzięki zastosowaniu segmentów o znormalizowanych wymiarach możliwe było dopasowanie zestawu do różnych układów pomieszczeń. Istotne znaczenie miała także prostota konstrukcji oraz łatwość montażu, co w warunkach masowej produkcji i ograniczonej dostępności specjalistycznych usług było ogromnym atutem. Projektanci świadomie podporządkowali formę funkcji, nawiązując do założeń modernizmu, który kładł nacisk na racjonalność, oszczędność środków wyrazu i użytkowość.

il. 2

Prototyp meblościanki Kowalskich, zwycięzca konkursu na meble do mieszkań pracowniczych, archiwum prywatne Jacka Kowalskiego

Po wprowadzeniu meblościanki do produkcji seryjnej szybko stała się ona jednym z najbardziej pożądanym elementom wyposażenia mieszkań. Dla wielu rodzin była symbolem nowoczesnego stylu życia oraz materialnym dowodem poprawy warunków bytowych. Jej obecność w domu świadczyła o przynależności do nowego modelu miejskiej codzienności, w której porządek, funkcjonalność i estetyka odgrywały coraz większą rolę. Z czasem określenie „meblościanka Kowalskich” zaczęło funkcjonować w języku potocznym jako synonim tego typu mebli, niezależnie od faktycznego autorstwa projektu.

Znaczenie meblościanki wykraczało jednak poza sferę użytkową. Stała się ona ważnym elementem kultury materialnej PRL-u, obecnym w niemal każdym mieszkaniu, a także w filmach, serialach i przekazach medialnych epoki. Jej wszechobecność sprawiła, że zaczęła symbolizować codzienność przeciętnego obywatela, a jednocześnie stała się tłem dla życia rodzinnego, pracy, odpoczynku i rozrywki. W tym sensie meblościanka była nie tylko meblem, lecz także świadkiem przemian obyczajowych i społecznych.

Ważna była jej przemyślana konstrukcja oraz zastosowane materiały, które musiały odpowiadać zarówno założeniom projektowym, jak i realiom produkcyjnym polskiego przemysłu meblarskiego lat 60. Podstawą systemu była lekka, modułowa budowa oparta na segmentach o standaryzowanych wymiarach. Każdy element zaprojektowano tak, aby mógł funkcjonować samodzielnie, a jednocześnie tworzyć spójną całość po zestawieniu z innymi modułami. Takie rozwiązanie umożliwiło łatwe dostosowanie mebla do różnych układów mieszkań oraz zmieniających się potrzeb użytkowników w czasie.

Bogusława Michałowska-Kowalska
siedząca przy
segmencie meblościanki

il. 3

fot. archiwum prywatne rodziny Kowalskich

Ta cecha meblościanki zainspirowała mnie szczególnie. Własny projekt mebla inspirowanego pomysłem Kowalskich stanowi próbę reinterpretacji idei systemowego, wielofunkcyjnego wyposażenia wnętrza w kontekście współczesnych potrzeb użytkowych. Punktem wyjścia jest dla mnie założenie, że dzisiejsze tryby życia codziennego nie są już tak silnie ustandaryzowane jak w okresie powstawania oryginalnej meblościanki. Praca zdalna, elastyczne godziny wykonywania obowiązków zawodowych oraz zacieranie się granic pomiędzy przestrzenią prywatną a zawodową sprawiają, że szczególnego znaczenia nabiera domowe biuro. Projektowany przeze mnie mebel koncentruje się więc wyłącznie wokół funkcji związanych z pracą oraz przechowywaniem, rezygnując z ambicji zastępowania całego wyposażenia mieszkania na rzecz bardziej wyspecjalizowanej i świadomej funkcjonalności.

Pod względem materiałowym meblościanka opierała się przede wszystkim na płytach wiórowych i pilśniowych, które w realiach przemysłu meblarskiego tamtego okresu należały do najbardziej dostępnych i ekonomicznych surowców. Fronty oraz elementy eksponowane wykańczano fornirem drewnianym bądź okleiną imitującą drewno naturalne, co pozwalało uzyskać estetykę zbliżoną do mebli wykonanych z litego materiału przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów produkcji. Takie rozwiązania technologiczne wpisywały się w modernistyczne podejście do projektowania, zakładające racjonalne gospodarowanie materiałami oraz podporządkowanie formy wymogom produkcji seryjnej.

W moim projekcie odwołuję się do tej logiki, jednak świadomie wybieram sklejkę, która we współczesnym projektowaniu ma zupełnie inny status niż w okresie powstawania meblościanki Kowalskich. Wytrzymałość, warstwowa struktura oraz wizualna szczerłość pozwalają mi traktować ją nie tylko jako nośnik formy, ale także jako istotny element wyrazu projektowego.

Przykład mebla inspirowanego meblościanką źródło: pl.wikipedia.org

Wraz z upływem lat pierwotna koncepcja projektu ulegała stopniowym modyfikacjom. Produkcja masowa, ograniczenia technologiczne oraz zmieniające się oczekiwania konsumentów doprowadziły do powstania licznych wariantów meblościanek, które często odbiegały od estetycznych założeń Kowalskich, tym samym robiąc innowacyjnemu projektowi bardzo złą reklamę. Pojawiały się cięższe formy, elementy dekoracyjne, wysoki połysk czy dodatkowe moduły przeznaczone do przechowywania sprzętu RTV. Mimo tych zmian idea systemowego, wielofunkcyjnego mebla pozostała aktualna i była rozwijana przez kolejne dekady.

Po 1989 roku, wraz z transformacją ustrojową i otwarciem rynku na nowe wzorce estetyczne, meblościanka zaczęła być postrzegana jako symbol minionej epoki. Przez długi czas kojarzona była z brakiem wyboru i estetyką narzuconą przez realia gospodarki socjalistycznej. Dopiero na początku XXI wieku nastąpiła jej ponowna reinterpretacja. Zainteresowanie historią designu oraz nostalgią za przedmiotami codziennego użytku sprawiło, że meblościanka Kowalskich została doceniona jako ikona polskiego wzornictwa.

Obecnie projekt ten funkcjonuje w świadomości społecznej jako ważny przykład udanego połączenia funkcjonalności, estetyki i dostępności. Oryginalne egzemplarze meblościanki znajdują się w zbiorach muzealnych i kolekcjach designu, a sam projekt jest analizowany przez badaczy jako istotny element dziedzictwa kultury materialnej XX wieku. Fenomen meblościanki Kowalskich polega na jej zdolności do odpowiadania na realne potrzeby użytkowników, a jednocześnie na trwałym wpisaniu się w krajobraz polskiej codzienności.

Prezentacja segmentu Kowalskich w Galerii Zachęta w Warszawie, 2018

2. RENESANS WZORNICTWA PRL

W dzisiejszych czasach wzornictwo czasów PRL-u jest objęte wszechobecnym kultem i przechodzi wielkie odrodzenie. To nie tylko sama estetyka tamtych lat przypada mojemu pokoleniu do gustu, ale przede wszystkim charakterystyczny design odpowiada dziś na problemy młodych ludzi, które jak okazało się po kilkudziesięciu latach niewiele się różnią. W czasach komunizmu kryzys mieszkaniowy wynikał z kryzysowych czasów; mieszkanie było dobrem deficytowym, o przydziale decydowały państwowe kwaterunki niesprawiedliwie przypadające na osoby, które dzięki znajomościom mogły o taki przydział zadbać, sama technologia była powolna a jakość pozostawiała wiele do życzenia.

il. 6

366 Concept - współczesny fotel wyprodukowany według projektu Józefa Chierowskiego

il. 7

Czesława Chierowska - żona projektanta, źródło: prywatne archiwum zdjęć rodziny Chierowskich (lata 60)

il. 8

il. 9

aranżacja przestrzeni
diennej z lat 60 - 70

il. 10

współczesna aranżacja
przestrzeni dziennej
źródło: 366 concept

il. 11

3. KONTEKST HISTORYCZNY I ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I RYNKOWEJ

Sytuacja mieszkaniowa w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanowiła jeden z najpoważniejszych problemów społecznych powojennej Polski. Zniszczenia wojenne, szybka industrializacja oraz intensywna migracja ludności do miast doprowadziły do trwałego deficytu mieszkań, który państwo próbowało rozwiązać poprzez masowe budownictwo wielorodzinne. Mieszkanie nie było wówczas traktowane jako dobro rynkowe, lecz jako element polityki społecznej. Oznaczało to ograniczoną dostępność lokali, długie kolejki oczekujących oraz silnie znormalizowane i ograniczone metraże i układy funkcjonalne mieszkań.

Od 1959 roku obowiązywał tzw. normatyw dotyczący projektowania dla budownictwa mieszkaniowego¹. Mimo tego, że współczesne budownictwo nie jest ograniczone w sposób taki jak ówczesne, tabela z wytycznymi powierzchniowymi zaczerpnięta z tego normatywu dla mieszkań jest w przykry sposób analogiczna do naszej dzisiejszej sytuacji.

6.4. Wytyczne powierzchniowe.

6.4.1. Wielkość mieszkań.

Wielkość mieszkań poszczególnych kategorii podaje tabela nr 1.

Tablica nr 1.

Kategoria mieszkań	Normy powierzchni użytkowej (m ²)
M1	17 — 20
M2	24 — 30
M3	33 — 38
M4	42 — 48
M5	51 — 57
M6	59 — 65
M7	67 — 71

tutaj „M” - liczba mieszkańców
il. 12

¹ uchwała nr 364 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1959 r.

Normy zawarte w powyższej tabeli oraz średnia maksymalna wielkość mieszkania określona w pkt 2.3. stanowią podstawę do projektowania i oceny projektów.

System przydziału mieszkań opierał się na decyzjach administracyjnych, a faktyczny dostęp do lokalu często zależał od pozycji zawodowej, przynależności partyjnej lub nieformalnych relacji. W konsekwencji wiele rodzin zmuszonych było do życia w ciasnych przestrzeniach, często dzielonych przez kilka pokoleń. Deficyt mieszkań i ograniczona powierzchnia użytkowa miały bezpośredni wpływ na sposób projektowania wnętrz oraz wyposażenia, wymuszając maksymalną racjonalizację przestrzeni.

W tych realiach rozwijał się przemysł meblarski, funkcjonujący w warunkach niedoboru surowców, technologii oraz ścisłej kontroli produkcji. Meble projektowane w okresie PRL miały być przede wszystkim tanie, trwałe i dostosowane do masowej produkcji. Projektanci działali w ramach licznych ograniczeń, jednak właśnie te warunki sprzyjały poszukiwaniu rozwiązań modułowych i wielofunkcyjnych. Przykładem takich rozwiązań były właśnie meblościanki, rozkładane sofy czy stoły składane, umożliwiające elastyczne użytkowanie niewielkiej przestrzeni mieszkalnej.

4. WSPÓŁCZESNE PRAWO DO LUKSUSU

Wartym wspomnienia problemem w projektowaniu mebla odpowiadającego na takie potrzeby jest kwestia ludzkiej potrzeby życia w luksusie. Deyan Sudjic w książce „Język rzeczy”¹ pisze: „Dążenie do luksusu jest dziś znacznie bardziej powszechne niż we wcześniejszych okresach historii. W świecie, w którym nie cierpimy już niedostatku, luksus stał się czymś więcej niż tylko zakodowanym znakiem społecznego uprzywilejowania”.

Dziś, w czasach dobrobytu, luksus nie ogranicza się jedynie do rzeczy materialnych. Cenne dla społeczeństwa jest doświadczenie ułatwiania sobie życia i ograniczania konieczności dostosowywania się do zastanych warunków; młodsze pokolenia coraz częściej cenią sobie sytuację odwrotną, w której na piedestale stawia się wręcz „zaprojektowaną” pod własne życie codzienność. Dużym luksusem w tym kontekście jest wolność, definiowana często w bardzo nieoczywisty sposób.

W tym kontekście doświadczenia projektowe z lat 50. i 60. XX wieku zyskują nowe znaczenie. Modułowość, wielofunkcyjność, oszczędność materiałowa oraz prostota formy okazują się uniwersalnymi strategiami projektowania, aktualnymi niezależnie od epoki. Jak sugeruje Kostrzyńska-Miłosz², wzornictwo powstające w warunkach ograniczeń może stanowić cenne źródło inspiracji w momentach kryzysu, gdy ponownie kluczowe stają się funkcjonalność i racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Adaptacja tego myślenia i przełożenie go na dzisiejsze realia wydaje się jak najbardziej sensownym rozwiązaniem, biorąc pod uwagę to, że daje ono upragnione rozwiązanie dla ludzi szukających wolności w projektowaniu. Tym samym wychodzę z założenia, że należy zaktualizować definicję luksusu w designie inspirując się myśleniem, które towarzyszyło nam kilkadziesiąt lat temu.

¹ Deyan Sudjic, *Język rzeczy*, Wydawnictwo Karakter, Warszawa 2023, tłum. Adam Puchejda

² Irena Kostrzyńska-Miłosz, *Polskie meble 1945–1970. Idee i rzeczywistość*, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2021

Cytując meblościankę Bogusławy i Czesława Kowalskich w swoim projekcie, skupiłam się na dzisiejszym znaczeniu wolności, którą we współczesnym świecie, w niektórych kręgach, nie zawsze można nazwać dobrem i prawem gwarantowanym. Własna przestrzeń jest dla mnie jednoznaczna z wolnością, a jej komfort i personalizacja, zamiast luksusem, według mnie także powinny być normą.

il. 13 Pokaz wyposażenia wnętrz mieszkalnych w systemie W-70, aut. aranż. zespół proj. Zakładu Struktur Użytkowych IWP, 1970, fot. Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki

5. INSPIRACJA PROJEKTOWA

Mój projekt bezpośrednio nawiązuje do powstałego w 1961 roku projektu meblościanki Bogusławy i Czesława Kowalskich. Mimo że pomysł ten uważam za kultowy, niepowtarzalny i niepotrzebujący ulepszeń, uznałam za słuszne obranie go jako wzoru schematu myślenia projektowego dla stworzenia mebla w typie tego designu, ale odpowiadającego na potrzeby dzisiejszego świata. Problem ograniczonej przestrzeni, jaki Kowalscy rozwiązali przy meblościance, dotyczy nas także dziś. Odpowiedzią wtedy było skompaktowanie wszelkich potrzebnych dla codziennego życia funkcji w jednym meblu, który gabarytowo ogranicza się jedynie do jednego bloku. Moja idea jest o wiele bardziej ograniczona – zależało mi na skupieniu się jedynie na temacie biura domowego. Styl życia się zmienia, coraz częściej pracujemy zdalnie lub hybrydowo, ale mamy też coraz mniejsze mieszkania. Zamiast projektować domowe biurko w mikroskali, mikroregał i inne formy mikroprzechowywania, uznałam, że problemem należy zająć się bardziej dogłębnie, kumulując cały gabinet w postaci jednej modyfikowalnej i modułowej szafy.

Po zakończeniu II wojny światowej Polska musiała zmierzyć się z ogromnym kryzysem mieszkaniowym. Zniszczenia wojenne oraz szybki napływ ludności do miast sprawiły, że brakowało lokali, a te, które powstawały, były niewielkie i projektowane według ściśle określonych norm. Od końca lat 50. XX wieku dominowało budownictwo blokowe, w którym mieszkania miały jasno wyznaczone metraże i układy. Przykładowo lokal przeznaczony dla czteroosobowej rodziny często nie przekraczał 48 metrów kwadratowych, co znacząco ograniczało możliwości aranżacyjne.

W takich warunkach szybko okazało się, że tradycyjne, masywne meble znane z przedwojennych mieszkań nie spełniają swojej roli. Zajmowały zbyt dużo miejsca i nie odpowiadały nowemu stylowi życia. Pojawiła się więc potrzeba stworzenia wyposażenia, które byłoby proste, tanie i przede wszystkim funkcjonalne. Odpowiedzią na te problemy stały się meble segmentowe, a najbardziej znanym ich przykładem była meblościanka zaprojektowana przez Bogusławę i Czesława Kowalskich.

Rozwój nowoczesnego wzornictwa meblowego był wspierany przez instytucje państwowe, takie jak Instytut Wzornictwa Przemysłowego czy Instytut Techniki Drewna. Ich celem było opracowanie rozwiązań, które można by produkować na masową skalę i które sprawdzałyby się w niewielkich mieszkaniach. Przełomem okazał się konkurs z 1961 roku na meble do małych mieszkań, w którym projekt Kowalskich został nagrodzony i szybko trafił do produkcji seryjnej.

Meblościanka Kowalskich opierała się na systemie kasetonowym, czyli zestawie modułów, które można było dowolnie łączyć. Poszczególne elementy przypominały klocki i pozwalały na tworzenie różnych układów w zależności od potrzeb domowników. W jednym zestawie znajdowały się półki, szafki, miejsce do przechowywania, a także składane stoły i tapczany. Dzięki temu meblościanka mogła zastąpić kilka oddzielnych mebli i umożliwiała lepsze wykorzystanie ograniczonej przestrzeni.

Nowe rozwiązania miały także zerwać z dawną estetyką mieszczańskich wnętrz. Krytykowano ciężkie komplety, nadmiar zdobień i bibelotów, promując w zamian prostotę i funkcjonalność. Meble miały być dyskretne, nie dominować wnętrza, lecz stanowić praktyczne tło codziennego życia. Takie podejście wpisywało się zarówno w ideologię epoki, jak i w nowoczesne myślenie projektowe, zakładające podporządkowanie formy funkcji.

Dużą zaletą mebli segmentowych była ich wielofunkcyjność. Pozwalały one ograniczyć liczbę wolnostojących sprzętów, co w małych mieszkaniach miało ogromne znaczenie. Jednocześnie zakładano, że neutralna forma meblościanki da użytkownikom możliwość indywidualnego urządzenia wnętrza za pomocą dodatków i detali. Choć w tamtych czasach nie używano tego pojęcia, był to wczesny przykład personalizacji przestrzeni mieszkalnej.

Warto zauważyć, że podobne problemy mieszkaniowe pojawiają się również współcześnie. W 2026 roku ponownie mówi się o kryzysie mieszkaniowym, choć jego przyczyny są inne niż w czasach PRL. Dziś nie wynika on z powojennych zniszczeń, lecz z czynników ekonomicznych i rynkowych. Jednym z głównych problemów są bardzo wysokie ceny mieszkań, które w wielu miastach znacznie przewyższają możliwości finansowe przeciętnych osób. Dodatkowo drogie kredyty hipoteczne, niestabilna sytuacja gospodarcza oraz rosnące koszty życia sprawiają, że zakup większego lokalu staje się dla wielu ludzi nieosiągalny.

Na obecną sytuację wpływają również zmiany społeczne. Coraz częściej ludzie mieszkają samotnie lub w małych gospodarstwach domowych, co zwiększa zapotrzebowanie na kawalerki i niewielkie mieszkania. Duże znaczenie ma także upowszechnienie pracy zdalnej i hybrydowej, które sprawiło, że nawet w bardzo małym lokalu trzeba wygospodarować miejsce do pracy. To dodatkowo komplikuje aranżację wnętrza i zwiększa potrzebę stosowania rozwiązań wielofunkcyjnych.

Podobnie jak kilkadziesiąt lat temu, również dziś dużym zainteresowaniem cieszą się meble kompaktowe i modułowe. Współczesne systemy wyposażenia często łączą kilka funkcji w jednym meblu – mogą służyć jednocześnie jako regał, biurko, szafa czy miejsce do spania. Coraz częściej spotyka się także meble składane i mobilne, które można łatwo przestawiać lub modyfikować w zależności od aktualnych potrzeb. W tym sensie dzisiejsze rozwiązania wyraźnie nawiązują do idei, które przyświecały projektom Kowalskich.

Aktualne potrzeby mieszkańców koncentrują się przede wszystkim wokół elastyczności i oszczędności miejsca. Liczy się możliwość zmiany funkcji jednego pomieszczenia w ciągu dnia, na przykład przekształcenia sypialni w miejsce do pracy lub salonu w przestrzeń do spania. Równie ważna jest kwestia przechowywania – małe mieszkania wymagają sprytnych rozwiązań, które pozwalają utrzymać porządek i uniknąć wrażenia chaosu. Dlatego współczesne meble, podobnie jak dawne meblościanki, często wykorzystują pionową przestrzeń i oferują ukryte schowki.

Inspiracje skandynawskie, widoczne już w meblościankach z lat 60., nadal pozostają aktualne. Prosta forma, modułowość i funkcjonalność są cechami charakterystycznymi zarówno dla dawnego, jak i współczesnego wzornictwa. Różnica polega głównie na jakości wykonania i dostępności nowoczesnych materiałów, które dziś pozwalają lepiej realizować te same założenia.

Mimo licznych zalet meblościanki Kowalskich miały również swoje wady. Ograniczenia przemysłu PRL sprawiały, że jakość materiałów często odbiegała od pierwotnych założeń projektantów. Stosowanie sztucznych, błyszczących oklein i lakierów pogarszało estetykę mebli. Mimo to zestawy te stały się niezwykle popularne i na długie lata zdominowały polskie mieszkania.

W latach 70. XX wieku meblościanki przeżywały swój największy rozkwit. Powstały nowe wersje, dostosowane do zmieniającego się stylu życia, między innymi z miejscem na telewizor czy barek. Jednocześnie pozostawały towarem deficytowym, co prowadziło do długich kolejek i stało się jednym z charakterystycznych elementów codzienności PRL, często przedstawianym w filmach Stanisława Barei.

Z czasem meblościanka Kowalskich stała się symbolem całej epoki. Choć dziś bywa postrzegana z dystansem, jej znaczenie trudno przecenić. Była praktyczną odpowiedzią na realne problemy mieszkaniowe i ważnym etapem w rozwoju polskiego wzornictwa. Co istotne, podobne potrzeby i rozwiązania obserwujemy również współcześnie, co pokazuje, że funkcjonalne, modułowe myślenie o meblach pozostaje aktualne niezależnie od zmieniających się realiów.

Istotnym czynnikiem wpływającym na sposób urządzania mieszkań jest także zmiana stylu pracy. W ostatnich latach coraz więcej osób wykonuje swoje obowiązki zawodowe z domu, w pełnym lub częściowym wymiarze. Praca zdalna i hybrydowa stały się dla wielu codziennością, co oznacza konieczność wygospodarowania miejsca do pracy nawet w bardzo małych lokalach. W praktyce oznacza to, że jedno pomieszczenie często musi pełnić kilka ról jednocześnie - być sypialnią, salonem i domowym biurem.

Ta zmiana sprawia, że rośnie zapotrzebowanie na meble, które łatwo dostosować do różnych funkcji w ciągu dnia. Biurko coraz częściej musi zmieścić się w zabudowie meblowej lub być składane, a przestrzeń robocza powinna dać się „schować” po zakończeniu pracy. W tym kontekście współczesne meble modułowe pełnią podobną rolę jak dawne meblościanki – pomagają uporządkować przestrzeń, oddzielić strefę pracy od prywatnej i zachować funkcjonalność nawet na niewielkim metrażu. Pokazuje to, że zmiany w stylu życia bezpośrednio wpływają na potrzeby projektowe i ponownie kierują uwagę w stronę kompaktowych, wielofunkcyjnych rozwiązań.

Do zaczerpnięcia tego toku myślenia zainspirował mnie też mebel „Grzęda” Stevena Lyncha, przywołany przez Victora Papanka jako przykład w wyżej wspomnianej już przeze mnie książce „Design dla realnego świata”¹. Mebel zaprojektowany tak, by dzieci korzystające z niego podczas zajęć swobodnie mogły zmieniać pozycję siedzenia, co pozwalało im na większe skupienie. Zauważyłam, że dobry design tego projektu polega na kompleksowym i elastycznym rozwiązaniu problemu użytkowego, z jakim się on mierzy.

¹Victor Papanek, Design dla realnego świata, wyd. Recto Verso, 2012, tłum. Joanna Holzman

Perch or reclining structure to be used in classrooms *in addition* to regular chairs. This provides eight more positions for restless children. Designed by Steven Lynch, as a student at Purdue University.

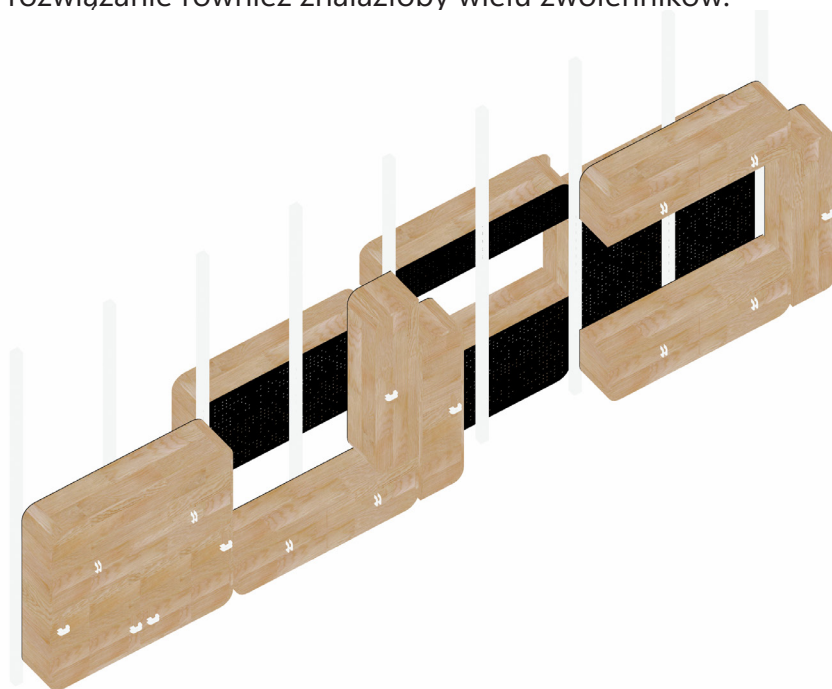
il. 14

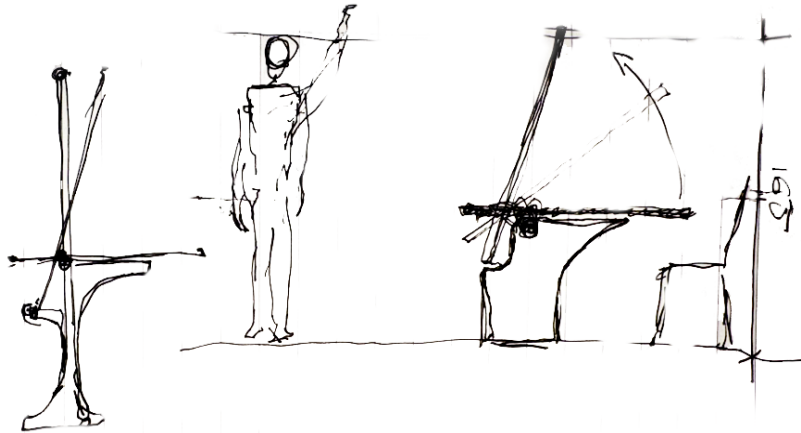
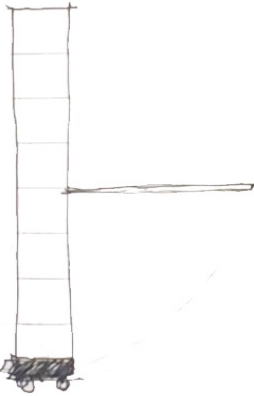
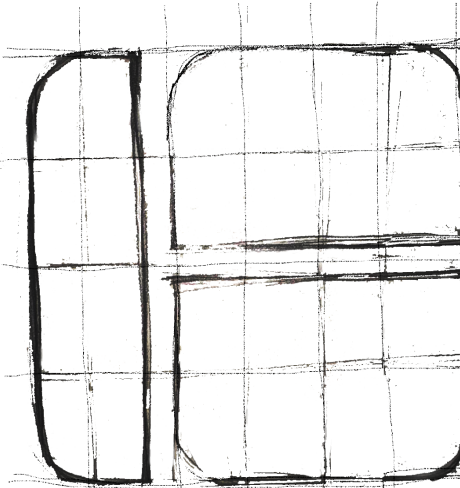
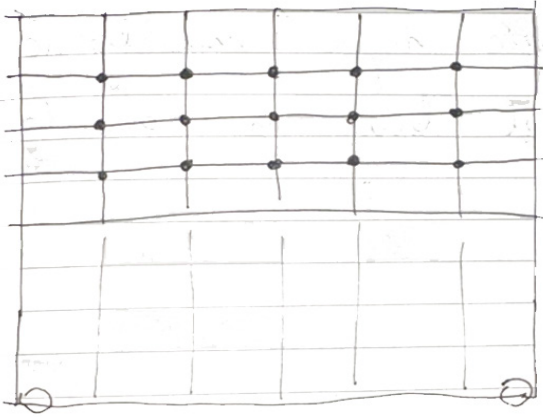
mebel „grzęda” autorstwa Stevena Lyncha

6. CEL PRACY DYPLOMOWEJ

Celem mojej pracy dyplomowej jest właśnie odpowiedź na potrzebę kompaktowej i personalizowanej aranżacji przestrzeni. Dostrzegam aktualnie ten sam problem, o którym uczyłam się już w podręczniku do historii w szkole podstawowej. Zauważam też, że żyjemy dziś w zupełnie odmiennych czasach, więc adaptacja rozwiązań, takich jak meblościanka, które na stałe przenikły do naszej narodowej kultury, pozwoli na zaktualizowanie tradycyjnego już mebla na potrzeby nowoczesnego i dynamicznego użytkownika. Teraz normą staje się już praca zdalna lub hybrydowa, a przecież większości z nas nie stać na dodatkowe piętnaście metrów kwadratowych gabinetu.

Pragnęłam stworzyć projekt, który maksymalnie ogranicza swoją ekspansję w przestrzeni, przy jednoczesnym braku kompromisów funkcjonalnych. W module, który zdecydowałam się wcielić w życie w prototypie znajdujemy funkcję biurka i domowego lub biurowego przechowywania. Zainspirowana meblościanką, która od lat 60 pełniła także funkcje przegrody we wnętrzu, uznałam, że współcześnie takie rozwiązanie również znalazłoby wielu zwolenników.

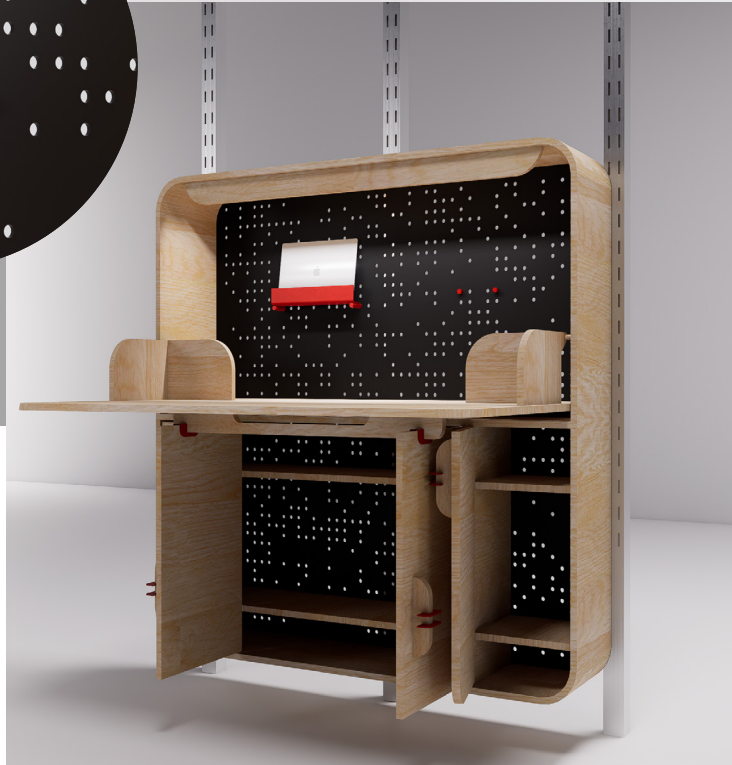
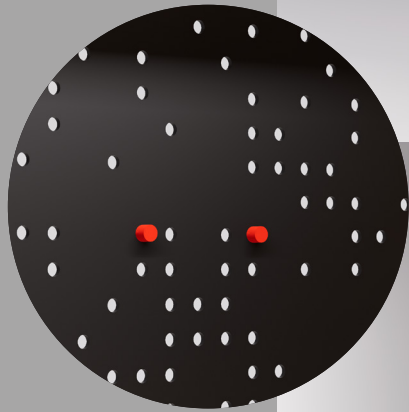

7. DOKUMENTACJA WIZUALNA

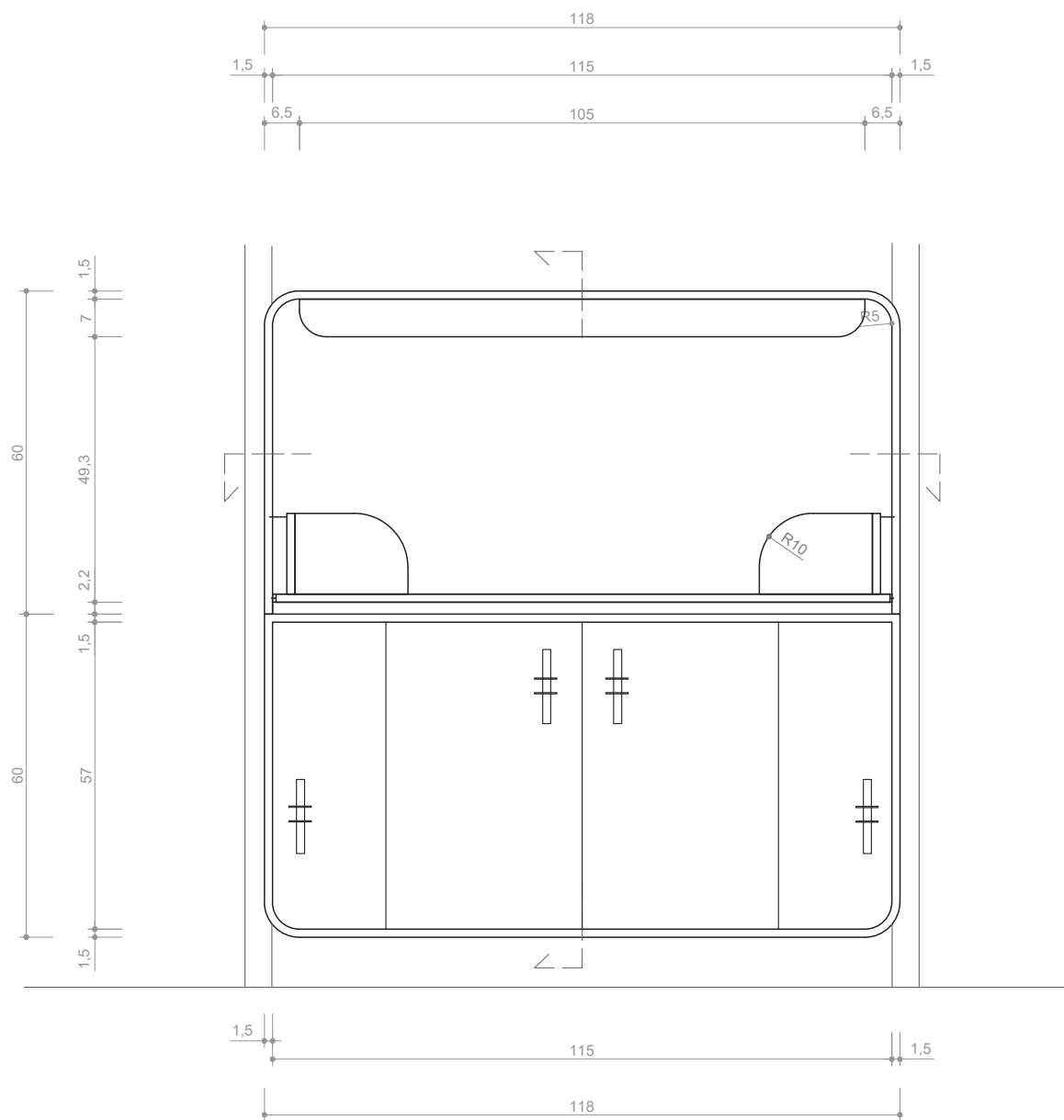

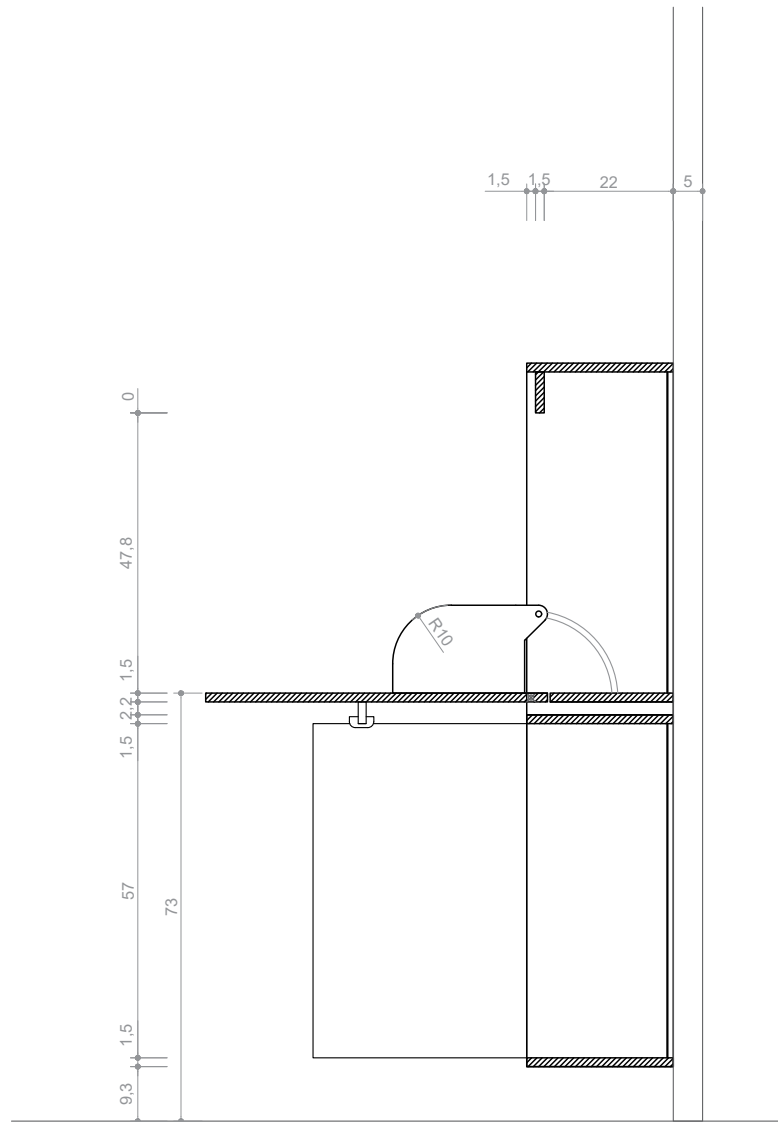

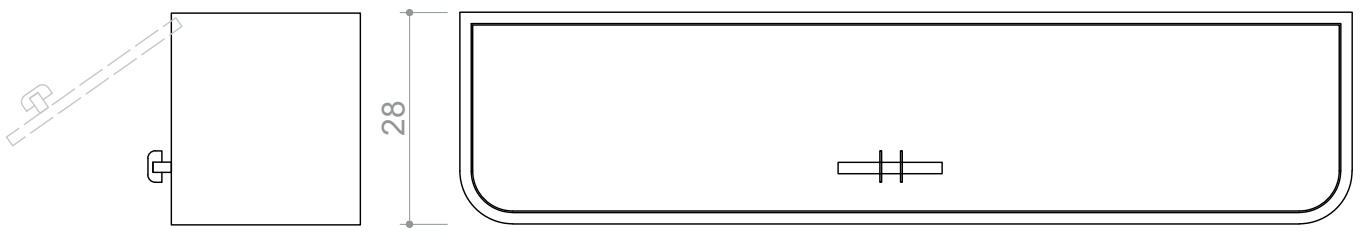
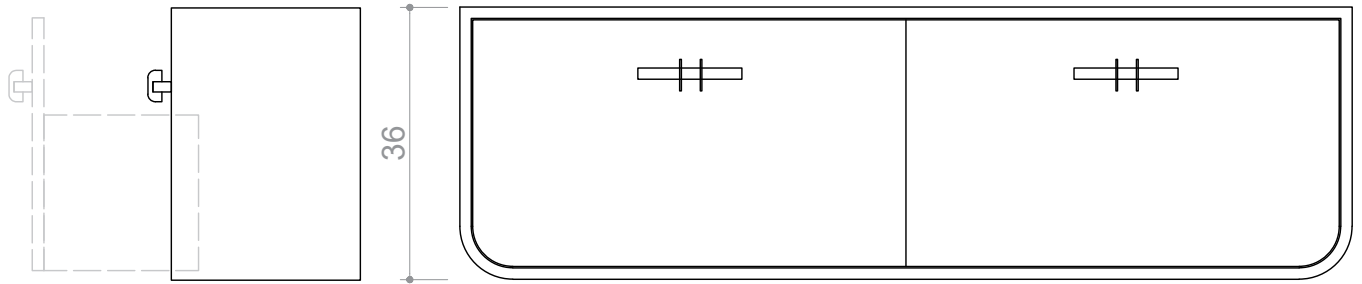

8. DOKUMENTACJA TECHNICZNA

25

118

9. BIBLIOGRAFIA I ŹRÓDŁA.

1. Deyan Sudjic, *Język rzeczy*, Wydawnictwo Karakter, Warszawa 2023, tłum. Adam Puczejda
2. Irena Kostrzyńska-Miłosz, *Polskie meble 1945–1970. Idee i rzeczywistość*, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2021
3. Victor Papanek, *Design dla realnego świata*, wyd. Recto Verso, 2012, tłum. Joanna Holzman

strony internetowe:

1. <https://culture.pl/pl/artykul/design-z-prl-u-i-dlaczego-znow-go-pragniemy>
2. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Meblo%C5%9Bcianka>
3. <https://pl.366concept.com/collections/seria-366>
4. <https://zacheta.art.pl/pl/kalendarz/meble-kowalskich-legenda-prl-u-fakty-znane-i-mniej-znane-wyk>
5. <https://nowymodel.org/kowalscy/>
6. <https://vod.tvp.pl/programy,88/rzecz-polska-odcinki,281751/odcinek-15,S01E15,302539>
7. <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/podstawowe-informacje-o-mieszkalnictwie-w-polsce>

10. SPIS ILUSTRACJI.

ilustracje: 1, 2, 3, 7, 10 - Archiwum prywatne rodziny Bogusławy i Czesława Kowalskich

il. 4 - <https://pl.wikipedia.org/wiki/Meblo%C5%9Bcianka>

il. 5 - <https://zacheta.art.pl/pl/kalendarz/meble-kowalskich-legenda-prl-u-fakty-znane-i-mniej-znane-wyk>

il. 6, 9, 11 - <https://pl.366concept.com/>

il. 8 - <https://www.newsweek.pl/historia/lisek-muszelka-i-chierowski-kultowe-fotele-z-czasow-prl/w5blnjd>

il. 12 - <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP19590810422/O/M19590422.pdf>

il. 13 - <https://culture.pl/pl/artykul/design-z-prl-u-i-dlaczego-znow-go-pragniemy>

il. 14 - Victor Papanek, Design dla realnego świata, wyd. Recto Verso, 2012, tłum. Joanna Holzman

